

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
01.11.2024.

Nevroz UYSAL ASLAN

(Sınak Milletvekili)

Bakanlığınızın verilerine göre; 2021 yılında 32 adet, 2022 yılında 22 adet, 2023 yılında 19 adet yeni cezaevi açılmış olup bunlardan 7 tanesi S tipi, 14 tanesi Y tipi cezaevidir. Yine bakanlığınız kaynaklarına göre, bu cezaevlerinde “ağırlaştırılmış müebbet cezası alan hükümlüler, terör suçundan tutuklu ve hükümlüler” ile 5275 sayılı İnfaz Kanunu'nun 9/3 maddesi kapsamında belirlenen mahpusların kalması hedeflenmektedir. Ancak bu cezaevlerinde süreli hapis cezası alanların yanında hüküm almamış tutuklu mahpuslarda barındırıldığı bilinmektedir.

Bir insanın, 20 günden fazla hücrede kaldığı zaman sağlığını koruyamayacağı öngörülerek verilen hücre cezaları yasal olarak en fazla 20 gün ile sınırlandırılmışken bu cezaevlerinde; “tek kişilik oda” sistemi adı altında hücre cezası temel bir ceza olarak öngörülmüştür.

S, Y tipleri ile Yüksek Güvenlikli Cezaevlerinde kalan mahpuslar bu cezaevlerini “kuyu tipi” cezaevleri olarak tanımlarken “tek kişilik oda” denilen bu hücreleri ise “tekli mezarlık”, “tabut odalar” şeklinde tariflemektedirler.

Sivil toplum kuruluşları ve ilgili hukuk örgütleri raporlarında, bu cezaevlerinin mahpuslar üzerinde bazı psikiyatrik hastalıkların yanı sıra görme ve işitme duyusunda azalma, yer, zaman, mekân oryantasyon bozukluklarına, dikkat ve duygu durum bozuklukları gibi problemlerine neden olduğunu vurgulanmaktadır. Ayrıca dış ortamdan tümüyle yalıtılma durumu bağışıklık sistemi üzerinde ciddi olumsuz sonuçlar doğurduğu bilinen bir gerçektir. Fiziksel ve ruhsal sağlığın korunabilmesi için “yeterli, uygun ve değişken dış uyaranlara” ihtiyaç mutlak

gereklilik olup, uzun süren izolasyonun insan sağlığı üzerinde pek çok zarara yol açtığı bilimsel olarak da kanıtlanmıştır.

Öte yandan şüpheli ölümler ve intihar vakaları ile işkence ve kötü muamele uygulamaların giderek yaygınlaştığı gözlemlenen bu cezaevlerinde, özellikle hasta mahpuslar ciddi risk altındadır.

2024 yılının başından bu yana en az 42 mahpus daha yaşamını yitirmiştir. 1 Ocak 2024'ten bu yana intihar denilen ancak tarafımda şüpheli ölüm olarak tespit edilmiş 10 ölüm gerçekleşmiştir. Örnek vermek gerekirse; Iğdır S tipi cezaevinde bulunan Ercan Çakar adlı mahpus ailesi ile yaptığı görüşmede "Beni öldürecekler" dedikten 4 gün sonra yani 26/05/2024 tarihinde yaşamını yitirmiştir. Cenazeyi alan aile, mahpusun vücudunda darp izlerine rastladığını belirtmiştir. Yine 29/10/2024 tarihinde Iğdır S Tipinde tutulan adli mahpus Adnan Karayiğit'in intihar ettiği iddia edilmiştir. Fakat mahpus bir hafta önce ailesine tehdit edildiğini aktarmıştır. Bu son olayla Iğdır S Tipinde son 3 yılda 5 mahpusun intihar iddiası ile şüpheli bir şekilde yaşamını yitirdiği tarafımda tespit edilmiştir.

Bu şüpheli ölüm/intihar iddiası ile yaşamını yitiren 10 mahpusun yanı sıra 1 mahpusun hücrelerini ateşe vermesi sonucu, 25 mahpusun ise hastalık nedeniyle yaşamını yitirdiği cezaevlerinde 6 mahpus ise intihar ederek yaşamına son vermiştir.

Adalet Bakanlığın resmi kayıtlarına göre; 2018 ilâ 2023 yılları arasında 24/07/2023 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarında hayatını kaybeden hükümlü ve tutuklu sayısı toplam 2.258 olup birçoğunun hasta mahpus olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda

- 1- 24/07/2023 tarihinden bu yana ceza infaz kurumlarında hayatını kaybeden hükümlü ve tutuklu sayısı kaçtır?
- 2- Son 3 yılda cezaevlerinde intihar vakası olarak kayıtlara geçip hayatını kaybeden mahpus sayısı kaçtır?
- 3- Yine son 3 yılda cezaevlerinde kaç intihar girişimi vakası yaşanmıştır?
- 4- S, Y ve Yüksek Güvenlikli Cezaevlerinin toplam kapasiteleri ile bu cezaevlerinde tutulan mahpus sayısı kaçtır?
- 5- S ve Y Tipi hapisanelerin mimari ve fiziksel koşullarının mahpuslar üzerindeki etkileri hakkında bakanlığınızın yapmış olduğu herhangi bir çalışma var mıdır?